Cím: A ’Köz(tes) tér – 26. 52. 78’ című fotósorozat alkotófolyamatának írásos ismertetése

A szerző(k) és / vagy előadó(k) neve: Kovács Anita

Intézmény, kar: Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Szak, specializáció, évfolyam: angol-rajz osztatlan tanárszak, V. évfolyam

Témavezető(k) neve, tudományos fokozata, beosztása: Szabó Krisztina Ágnes, fotográfus, tanársegéd

A ’Köz(tes) tér - 26. 52. 78.’ a természet és a város kettőssége, illetve a tér fogalma köré szerveződő fotósorozat. A 21. századi ember életében mindig is fontos szerepet töltött be a természet. Napjainkban egyre többen választják lakóhelyüknek a nagyvárost, a lehetőségek reményében, akár kisebb településen élő rokonaiktól távol. Ez a távolság nem egyformán hat az emberekre: van akit felszabadít, van aki nehezen éli meg. Munkámban a természetből, kisebb településekből való elkerülést, bekerülést a városba, a városiasodást, a természet és a város ellentétét mutatom be, installálás szempontjából a hagyományos fotográfiai megoldásoktól eltérően.

Az ötlet már régebb óta motoszkált a fejemben, ám a megvalósításra 2024 októberében és novemberében került sor. A fotók digitális fényképezőgéppel készültek. Az első két elem fotóit az otthonom közelében készítettem el: mind a gát a jellegzetes alföldi pusztával, mind pedig a holtág a nyaralókkal azon település mellett helyezkednek el, ahol lakok. A harmadik elem fotói ezzel szemben pedig Szegeden készültek, ahol egyetemi tanulmányaimat folytatom. Ennek megfelelően a sorozat három térbeli elemből és három síkbeli elemből áll. A síkbeli fotók kiegészítései, a teljes fotókat hivatottak bemutatni, a térbeli megvalósítás alapjául szolgálnak.

A sorozat elemei a síkbeli fotók esetében összesen 120 képből állnak: egy fotó 40 képet tartalmaz. A térbeli megvalósítás során ez a mennyiség elemenként 26-ra csökken, így összesen 76 fotót tartalmaznak a térbeli elemek A sorozat első része 360 fokban mutatja be a tájat a döntés lehetőségét magában hordozva: itt még miénk a döntés, hogy a természetet, vagy a ”kitaposott utat” választjuk. A többi fotó esetében nincs már meg ez a döntési lehetőség, hiszen az ember már választott. A sorozat második és harmadik darabjai ezért már csak 180 fokban mutatják meg a tájat. A második elem egy olyan holtág mellett húzódó nyaralóövezetet mutat be, ahova még nincs bevezetve a víz, így több szempontból is félúton helyezkedik el a természet és a városiasodott ember lakóhelye között: a holtág jelenléte és a különböző közművek hiánya közel tartja a természethez, azonban már közelebb van a városhoz, mint a sorozat előző tagja. A sorozat harmadik elemén a teljes városiasodás, a bezártság jelenik meg, hiszen ez már a természettől elszakított környezet, ahol viszonylag sok ember él egy helyen.

A fotók különlegességének tartom, hogy, azon darabok fotózásánál -- amik a természethez való közelséggel állnak kapcsolatban és az otthonomhoz közel eső területeken készültek -- nagyon szép napos idő volt, amibe belekeveredett az őszre jellemző párás-ködös hanglat is, a színes fotókon nagyon szép színvilágot eredményezve. A harmadik, a városhoz kapcsolódó elem fotói pedig az általa bemutatni kívánt hangulathoz kapcsolódva borús, ködös időben készültek. A fotók elkészítésének körülményei is hangsúlyozzák a közvetíteni kívánt

üzenetet: a szabadság érzése, a végtelen tágas, szabad térhez kapcsolható, míg a bezártság ezzel szemben, a véges, szűk, bezárt térhez kapcsolódnak. Az előbb említett szabadságot a végtelen puszta és a gát világa, míg a bezártság érzését a városiasodott környezet, a lakótelep világa képviseli.

Az ötlet megjelenése óta tudtam, hogy installálás szempontjából térbeli formát szerettem volna, hogy felvegyenek a fotók, hiszen a terek helyzetére szerettem volna a hangsúlyt helyezni. A térbeli megvalósításhoz Hámos Gusztáv munkái nyújtottak inspirációt, amikkel utólag ugyan tudtam hasonlóságot meghatározni, azonban ezek a hasonlóságok nem befolyásolták az alkotói folyamatot. Mivel az elméleti háttér már korábban ki volt dolgozva, mint a térbeli megvalósításra megoldást találtam, csupán a formai megoldást inspirálták: térben egy sokszögalakját öltik.

A megjelenő terek a valósággal ellentétesen vannak kifordítva. A fotók különböző szinteken helyezkednek el a tér megjelenítése érdekében, mely tér eredetileg tágas, szabad, végtelen és mind a kivitelezés mind pedig a harmadik elem felé haladás teszi bezárttá, végessé, szűkké. A tér ebben az esetben ”dobozba” van zárva, konzerválva van, ugyanakkor ezzel egyidőben már elmúlt. Éppen úgy, ahogy Roland Barthes említi a *Világoskamra* című könyvében, azok a pillanatok, amikben elkészültek a fotók megismételhetetlenek, ám abban a formájukban a fotó által mégis megőrzésre kerültek. Ehhez a jellegű megőrzéshez, bezáráshoz fizikai forma is társul: a sokszög formájú térben megjelenő fotók.

A Köz(tes) tér cím többértelmű. Egyszerre utal a közterek jellegére, illetve arra, hogy valami között helyezkednek el a különböző terek, mivel átmenetet képeznek. Az egyes elemeken belül szintenkénti tagolás jellemző, amelyek a tér különböző aspektusait mutatják be. Ennek – és a háromdimenziós kialakításnak – megfelelően a sorozat darabjai akár házakként is értelmezhetők.

A házak, mini (bezárt) életterek – melyek a sorozat első elemét tekintve még nyitottak és tele vannak lehetőségekkel – házszámokat is kaptak. A térbeli kivitelezés során bezáródnak, bezárttá válnak úgy, mint a sorozat utolsó eleme. A házszámokat az elemeket felépítő fotók száma inspirálta. A sorozat darabjai egyenként 40 képet tartalmaznak, így ez ha összeadódik a második fotó esetében már 80 kép, míg a harmadik fotó esetében 120 kép. Mivel a sorozatnak nem a síkbeli fotók a fő elemei, így a címben is szereplő házszámokat nem ők, hanem a térbeli darabok kapták. Ezek esetében a 40 lecsökken 26 fotóra. Ennek, és az előző gondolatmenetnek megfelelően, az első elem házszáma 26, a másodiké 52, a harmadiké pedig 78.

Hámos Gusztáv és Katja Pratschke *Anselma* című munkájához kapcsolódó hálótervet alapul véve készítettem el a saját munkáim hálótervét. Még a fotók elkészítése előtt

megrajzoltam, így a fotózáskor már pontosan tudtam, mit szeretnék, hogy mi hova fog kerülni és hogyan fognak egymás után következni a szintek. A kiválogatott, majd minimálisan szerkesztett fotókat az InDesign nevű programban raktam össze szintenként. A teljes képet bemutató fotók fotópapírra, míg a térbeli megvalósítás alapjául szolgáló fotók 200g-os papírra lettek nyomtatva és egy nyomdai laminálóréteg is került rájuk. A laminálás elősegítette, hogy a hajtásoknál ne törjön meg úgy a papír, hogy lejöjjön róla a festék, illetve hozzájárult ahhoz, hogy az elemek kézbe vehetők lettek. Az megvalósítás előtt 2 próbadarab készült: egy A/4-es lapból, hogy lássam, működik-e, a másik pedig már az A/2-es darabok nyomtatása után, ugyanolyan papírból és méretben, mint a végleges darabok. A sorozat végső elemei esetében a hálóterv alapján levágtam a fotóról azokat a részeket, amikre a térbeli installáció során nem volt szükség, a megfelelő helyeken meghajtottam és összeragasztottam az elemeket. Az utóbbi folyamat összesen három napot ölelt fel.

Mivel a hangsúly a város és a természet ellentétén van, a jelen esetben az ember az, ami ezeket a tereket összeköti. A jelenlétének a hiánya az, ami felerősíti a terek erejét, jelentését. Fizikálisan ugyan egyik fotón sem jelenik meg az ember, a hiánya által viszont nagyon is jelen van.

Számomra a térbeli kivitelezés miatt és az előbb említett hiány által való jelenlevés miatt, a mentális terek és a mentális kép fogalmához is köthető a sorozat. A terek szabadsága és a kivitelezés bezártsága alapból ellentétes, ám egymással szoros kapcsolatban álló. A kivitelezés által kialakított tér, a ”dobozba zártság” az, ami itt leginkább a mentális térre emlékeztet. Ezeket az egymástól jól elkülöníthető tereket, helyszíneket, amik egyébként az emlékezés által csak az elménkben lehetnének összekapcsolva, illetve egyszerre jelen, fizikálisan is kézbe vehetjük: ugyan megfordítva, de egyszerre lehetünk ott a gáton, a holtágnál és a lakótelepen is.

Kapcsolódó és érdekes témának találom az ember elvágyódását a városból, visszavágyódását a természetbe, így elképzelhető jövőbeni projektnek tartom ennek a sorozatnak a folytatásaként ezen gondolatmenet feldolgozását is, hasonló formában.

Ez a fotósorozat nem csupán a városiasodás folyamatát és a természethez való viszonyunk változását mutatja be, hanem arra is rávilágít, hogy az ember milyen módon próbálja értelmezni helyét a térben. A természet iránti vágy és a modern városi élet kettőssége olyan témák, amelyek számos ember életében visszaköszönnek. Különleges része a terekkel és azok értelmezésével való játék, illetve a térbeli megjelenítés megoldása. Megjelenik az otthontól, a természettől való elszakadás, a városba való bekerülés egy átmeneten keresztül.